

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino
vred in v Mariboru s
pošiljanjem na dom
za celo leto K 5.—
za pol leta „ 2.60
za četrlet „ 1.30

Naročnina se pošilja
upravnistvu v tiskarni
sv. Cirila, koroske
ulice hšt. 5. List se
pošilja do odpove li.

Deležniki katol. tis-
kovnega društva do-
bivajo list brez po-
sebne naročnine.

42580

SLOVENSKI

Posamezni listi dobé
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 12 h, dvakrat 18 h,
trikrat 24 h.

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Štev. 2.

V Mariboru, dne 13. januarija 1898.

Tečaj XXXII.

„Naš čolnič otmimo!“

(Dopis iz celjskega okraja.)

»Svoji k svojim!« Kolikokrat bereš in slišiš te besede! Ž njimi se ljudstvo poziva, naj se drži povsod sinov in prijateljev svojega naroda. Dobro; tudi mi smo zato. A mi smo pa tudi zato, naj bi se resno in glasno istotako klicalo: »Svoji k svojim« onim krogom, ki za drag denar iz tujine prinašajo tuje blago v kvar in pogubo našega naroda.

V božičnih počitnicah si videl dijake, male in velike, prihajati domov. Ali so prišli »svoji« k »svojim«? O kako marsikatera slovenska mati se s tužnim srcem ozira na svojega »študenta«, rekoč: Kako se je spremenil, ni več »naš«! Govori seveda, kakor ga je mati učila, ljubi iskreno svoj narod in jezik njegov, a mati ga je učila tudi moliti, učila ga je ljubiti Boga in resnice njegove, »študent« pa se moliti sramuje, je mrzel do Boga, da morda celo sovraži in zasmehuje Boga in sv. vero. Tako se sinovi slovenskih starišev na tujem potujčijo, navzamejo se po solah in mestih tujega duha in se ne vračajo več nazaj »svoji« k »svojim«. In marsikateri, ko začnejo javno delovati, ne delujejo s »svojimi« v prid in blagor našega naroda, ampak v njega nesrečo in pogubo.

Noben rodoljub, ki zasluži to ime, ne bo trdil, da je socijalna demokracija podpora našim narodnim težnjam. In vendar, koliko je slovenskih dijakov, ki so njeni strastni zagovorniki in vneti sotrudniki! Meseca svečana 1896 je na Dunaju umrl slovenski visokolec, ki je bil strogo socijalno-demokratskega

naziranja in priden sotrudnik »Delavca«, kateri je ž njim zgubil svojega najspretnjšega in najbistroumnejšega dopisnika.

Pri zadnjih državnozbornih volitvah v Gradcu je nemško katoliško dijaštvo zastavilo vse svoje moči za kandidata katoliške stranke, one stranke, ki je potem v državnem zboru se zvezala s Slovani ter vstrajno se ž njimi borila zoper naše besne sovražnike, vsi drugi nemški dijaki pa, najsi bodo že židovsko-liberalnega, nacijsionalnega ali demokratskega mišljenja, so strastno delovali za socijalnega demokrata Resla, ki je divje ropotal zoper slovenskega ministra in večino.

In naši slovenski vseučiliščniki, ki so na tujem se napili liberalnega duha, na kateri strani so bili oni? — Oddajali so svoje glasove Reslu in rovali zoper kandidata katoliške stranke. Niso-li to odpadniki našega naroda nalik nemškutarjem? Naj krokajo na vse grlo »Slovenec sem, Slovenec sem«, mi pa rečemo ne in stokrat ne: »tako ni mati dijaka, ko vas je bila postopila.«

Dá, da to je sodba sveta, to je sodba, je nesreča našega in vsakega naroda, ker je luč prišla na svet, pa so ljudje bolj ljubili temo ko luč. Da ne bi bilo tako, bili bi slovenski narodnjaki vedno združeni v skupnem delovanju; bili bi davno že z drugimi avstrijskimi Slovani in nemškimi katoličani združeni v močno stranko, ki bi dala ljudstvom narodne in druge pravice. Mnogokrat nismo mogli pojmiti, kako je mogoče, da se bere o ljudeh, da imajo oči, pa ne vidijo, imajo ušesa, pa ne slišijo. Sedaj razumemo, ker imamo take ljudi pred in med seboj.

Med zadnjim državnozbornim zasedanjem je bliskalo in grmelo dovolj, da bi vsak, ki ima še tako otemnele oči in oglušena ušesa, lahko sprevidel in spreslišal, kje so prijatelji, kje nasprotniki našega naroda, po kateri poti zamoremo v Avstriji priti do ednakopravnosti in zaželjenega miru. Vihar, ki preti razbiti mogočno avstrijsko ladijo in potopiti »naš čolnič«, priklenjen ob njo, ta vihar, od katere strani piha in vihra? Od liberalne, od izključno nacijsionalne, od demokratske.

In od katere strani pihlja veter miru in pravice? Od katoliške. A so ljudje, ki imajo oči, pa tega ne vidijo; imajo ušesa, pa tega ne slišijo. So ljudje, ki vedno še rajši prebirajo liberalne časnike, kot katoliške; so ljudje, ki imajo tiskarno za »narodno«, katera širi med nas spise, ki pačijo ljudstvo, da tu in tam že vhaža v tabor naših narodnih sovražnikov; so ljudje, ki dajejo priznanje nemški katol. stranki, a sami povdarjajo tej stranki nasprotna načela ter jo tirajo v rovine, »naš čolnič«, se ljudje, ki vidijo rešilno luč, a ljubijo pogubno temo.

Naj velja načelo: »Svoj k svojim«! A ne le tam, kjer se dobi kaj za telo, ampak tudi tam, kjer si bistriš glavo. Ne kupujte za drag denar slovenskih žuljev one raznolične tuje robe, ki se prodaje po srednjih in višjih solah, po časopisih in knjižurah od naših zakletih sovražnikov in ne nosite je med narod, ker je zanj pogubna! »Naš čolnič otmimo«! Za to pa ne napeljujmo sami vanj pogubonosnih valov iz tujega besnečega morja.

Ne v dvoranah bogatinov,
Kjer blesk zakladov te slepi, —

Listek.

Žepna ura.

(Slika iz življenja; našel Janko I.)

Po ulicah k. trga je hodil v nedeljo mlad fant, kakih osemnajst let star. Bil je kovaški pomočnik, z imenom Jože. Se le dva meseca je bil pomočnik pri kovaškem mojstru, kjer se je bil poprej izučil. Na prvi pogled je bilo videti, da je mladenič jako zadovoljen in srečen, kakor je to kazal njegov veseli obraz. In kaj bi tudi ne? Bil je nepopačen in lepo izrejen, v svojem rokodelstvu pa dobro izučen. Če tudi od ubožnih starišev ni upal nobene dedščine, vendar si je s poštenim rokodelstvom obetal lepo prihodnost.

»Deset goldinarjev imam že prisluženega, govoril je sam seboj, in zraven malo poženketal z denarjem v žepu. »Zdaj hočem pa stediti. Vsaka dva meseca zaslužim 14 gl. Od teh mi lahko ostane desetak, a ostalo porabim za obleko. Tako si na leto prihranim 60 gl. To je že znatna svotica, in ako vsako leto toliko prihranim, imam v desetih letih šest sto, zraven pa še par stotakov obresti. S tem denarjem pa že smem postati mojster«.

Tako je fant znal dobro računati in še

bolj lepe upe zidati, ter se prisluženega desetaka bolj veselil, kakor bogatin tisočaka. Toda sklepi so res lahki, ali težje je in dosti moči, da jeklene volje je treba, stanovitno jih izvesti!

Gredé po ulicah, ustavi se Jože pri urarju in ogleduje lepe nove ure, ki so višele v oknu. Ena od druge je bila lepša, in vse so zapeljivo vabile gledalce, naj si jih kupijo. Posebno Jožeta je mikalo. »Kako — mislil si je — bi bil srečen, ako bi imel takšno uro«, ali desetak v žepu mu je vendar še ljubši.

Ali skušnjava mu ne da miru. »Poprati vendar le hočem, pravi sam pri sebi, morebiti da niso tako drage«. — Vstopi v prodajalnico in povprašuje, koliko je cena tej in tej uri. Urar, sladek mož, hvali na vse pretege zdaj ure, zdaj fanta, in slednjič se le zmuzne pomočnikov desetak iz žepa, ura pa v žep.

Prišedši iz prodajalnice na ulice, ga hipoma obide britek kes, da se je tako hitro izneveril svoji obljubi in prelomil dobri sklep, stediti. Ali kar je bilo, je bilo. Za trdno pa obljubi, se naprej krepko v bran postaviti taki skušnjavi, in da je to bilo prvikrat in zadnjikrat.

Po preteku dveh mesecev mu ostane spet desetak od prisluženega denarja. Koli-

kokrat se je že jezil, da uro ima, verižice pa ne. Tako mora svojo dragocenost le zase hraniti, in nihče ne ve, kaj tiči v njegovem žepu. Nekoliko bi se pa tudi rad pobahal pred drugimi pomočniki, češ, da ima nekaj, kar nima vsakdo. In zopet se zmuzne nekoga dne v urarjevo prodajalnico, in spet je šel desetak iz žepa za verižico. Seveda koj potem dela dobre sklepe, zanaprej bolj stediti.

Ko pa potečeta spet dva meseca, opazi, da se njegova platnena obleka nikakor ne strinja s srebrno verižico in da srebrnina prav smešno pristoja okornemu kroju njegove suknje. Gre torej h krojaču in si naroči novo fino obleko. Ali krojač je bil še dražji od urarja, in Jože je moral cele štiri mesece služiti, da ga je plačal. Nazadnje se mu še spak od ure potere, in urar mu spet prav drago zaračuni popravilo.

Zalosten premišljuje Jože neko nedeljo, da bode skoro leto, kar je pomočnik, pa še nima nič drugega od tega, kakor to hudimano uro, ki danes gre, jutri pa že ne, in pa skričasto obleko, s katero se še pa doma na kmetih ne upa pokazati, da bi se mu kje vse ne smejal. Zdaj zasliši godbo iz bližnje krčme. »E, vsaj nič ni, naj stedi gor in dol! In če sem toliko po nepotrebem potrošil zavoljo te ure, zakaj bi si ne privoščil pol litra pijače?« — Tako meni, vstopi

Kjer dom seljaških je trpinov,
Rešitve zor se nam žari."

Ta žar pa prihaja od onih dveh zlatih biserov, ki se tam zvesto hranita, namreč sv. vere luč in materinega jezika ključ. Čuvajmo zvesto ta žarna bisera! Zatorej pa: »Svoji k svojim«!

Deželni zbor štajarski.

Deželni zbor se je zopet sešel v ponedeljek. Deželni odbor predlaga, naj se povodom 50letnice vladanja presvetlega cesarja ustanovi za uboge otroke, ki so na Štajarskem rojeni, deželna najdenišnica; potem, naj se na korist krajnim ubožnim zakladom in na korist deželnemu ubožnemu zakladu pobira davek od premakljivih in nepremakljivih stvari, ki se na prostovoljni dražbi prodajajo; deželna vlada predlaga, naj se na novi osebni dohodninski davek ne nalagajo deželne doklade; deželni odbor predlaga načrt postave, da deželni poslanci zgubijo poslanstvo, če ne izvršujejo poslanstva. Ta predlog je obrnjen proti slovenskim deželnim poslancem. Volitve novih poslancev: J. Dehne, Ferdinand Berger, Fridr. Rokitskiy in J. Sahner, so se potrdile. Načrt zastran lovske postave se ima izročiti posebnemu lovskega odseku. Poslanec Hagenhofer predlaga načrt postave zastran ureditve lovskih pravic.

Živahnejša pa je bila seja v torek. Na dnevnem redu so bile volitve v razne odseke. Znana kričača Walz in Rokitskiy sta začetkoma seje zopet planila nad nemške katoliške poslance. Walz je čvekalo o zatiranju nemštva ter nasvetoval, naj se volitve v razne odseke ne vršijo še v tej seji, da bo mogoče se posvetovati, kako bi izvrgli vse izdajalce nemštva iz vsakega odseka. Rokitskiy je pa naravnost imenoval vse nemške katoliške državne poslance, ki sedijo tudi v deželnem zboru, ter zahteval, da se ne smejo voliti v nobeden odsek. Zaradi survin napadov je deželni glavar k redu poklical Walza. O njegovem predlogu je dal glasovati; toda nihče ni za-nj glasoval, tudi Walz sam ne. Komedija!

In tak komedijant hoče strahovati poštene katoliške nemške kmete. Čudimo se potrpežljivosti teh poštenih nemških katoliških mož, da se nobeden ne zglesi k besedi in ne užene v kozji rog ošabnega deda. Poslanec Karlona in Kaltenebergerja zopet ni bilo v zbornici. Kaj so pa zakrivali nemški katoliški poslanci, da jih lastni nemški rojaki tako silno napadajo? Nič drugega ne, kakor da so ravnali v državnem zboru po svoji vesti

in po pravici privoščili Slovanom, kar Nemci že davno zavživajo. A liberalni Nemci ne privoščijo nikomur pravice, niti lastnim rojakom ne. Nato so se vršile volitve v razne odseke. Navada je bila dozdej v deželnem zboru, da pred volitvijo vsaka stranka naznani svoje kandidate in da te tudi nasprotni vsi volijo. Letos se je pa ta stvar spremenila. Sprejeli so sicer nemški liberalci v svojo listnico slovenske kandidate, ne pa onih izmed katoliške stranke; zato sta v finančni odsek izvoljena dva katoliška poslanca, ki ne sedita v državnem zboru, namreč knez Alfred Lichtenstein in Alojz Haring.

Od Slovencev so ti-le gg. poslanci izvoljeni: v finančni odsek J. Žičkar, ki je tudi zapisnikar tega odseka; zraven njega je še zapisnikar finančnega odseka Stallner; v peticijski odsek M. Lendovšek; v železniški odsek dr. J. Serbec; v deželno-kulturni dr. Jurtela; v občinski odsek, ki bo letos izvanredno važen, dr. Rosina, v naučni odsek pa g. dr. Dečko. Ko se je izid volitev naznanil, so se-vé bili veseli nemški liberalci, da so izbacili katoliške nemške državne poslance iz vseh odsekov. A čudno, da so njihovi tovariši, deželni katoliški nemški poslanci, brez ugovora prenašali to razžaljenje, ki se je storilo tovarišem, ter se le v sredo izvolitev odklonili!

Pisma s Kranjskega.

I. Sprava?

✦ »V novem letu v vsakem krogi pesem glasi se o — slogi.« Tako je pisal zadnji »Slov. List« preteklega leta. Dr. Susteršičev govor na shodu dne 19. decembra, s katerim je sprožil misel o združenju vseh slovenskih strank na Kranjskem k složnemu delovanju, pozdravilo je z velikanskim veseljem naše časnikarstvo, zlasti ob periferiji slovenskega ozemlja. Saj ni čuda! Kdor ni popolno slep, ta mora uvideti, da smo Slovenci sloge složnega delovanja v istem življenju tako grozno potrebni, kakor suše zevajoča zemlja pohlevnega, krepilnega dežja!

Takih dogodkov Avstrija se ni doživela, kakoršne so uprizarjali nekateri zastopniki nemškega naroda v dunajski državni zbornici zadnje mesece. Ta odurna gonja zoper Slovence je morala vsakega mnogo naučiti, kdor se sploh še kaj poučiti pusti. Za Avstrijo vstaja nova doba, katera bo za nas Slovence milejša, boljše, nego so bile vse dosedanje, samo če bomo Slovenci toliko pametni in modri, da se te ugodne prilike ne prekregamo, kakor smo nekaj slično ugodne hiše malomarno prespali.

tovariša ga porineta na plano, kjer se tava nekoliko dalje, pride ven iz trga, potem pa se spet zgrudi. — Drugo jutro so ga našli v snegu — zmrznjenega.

Cerkvica sv. Tomaža pri Vojniku.

Ako greš pol ure od vojniške župnijske cerkve proti vshodu, prideš na prijazen hribeček sv. Tomaža. Lep razgled se ti odpre na vse strani. Od zahoda te pozdravljajo Solčavske planine, pred teboj se razprostira kos Savinjske doline s prijazno ležečim celjskim mestom.

Pa tudi hribeček sv. Tomaža bi ti lahko mnogo mnogo lepega pokazal, ako bi ne bilo vse zginilo v minljivi preteklosti. Tu je namreč stala v srednjem veku sloveča trdnjava vojniškega gradu. Vojniški vitezi se imenujejo v zgodovini že takrat, ko je štajarski vojvoda Otokar VII. ustanovil bližnji Zajčki samostan leta 1160.

V tem vojniškem gradu je bila kapelica, v katero so že gotovo pred letom 1524. hodili vojniški župniki maševat. Še dalje časa je ostala kapelica, dasi se je grad poprej razrušil. Za cesarja Jožefa II. se je morala tudi ta kapelica opustiti. Božja služba se v njej ni več smela opravljati. Tako je začela razpadati, in pred nekaj leti se je

V Ljubljani se vrše utvay naše povojnja med obema strankama, ki sta si stali do sedaj sovražno nasproti: med katoliško in liberalno. Pogajanja se udeležujejo državnozborni poslanci: dr. Šusteršič, dr. Krek in dr. Ferjančič, ki so to akcijo začeli; katoliško stranko zastopajo deželni poslanci: Povše, Kain, in dr. Papež; liberalno pa: dr. Tavčar, Mušnik in Grasselli.

Bo-li kaj iz te moke, ki se počasi melje sedaj v slovenski metropoli med katoliškim in liberalnim narodnim kolesom? Poglejmo, kako akcije stoje! »Slovenec« kot glasilo katoliške narodne stranke postopa odkritosrčno, kakor zastopniki te stranke sploh. V polpreteklih letih se je temu listu včasih malo zareklo, da je naše narodno vprašanje v resnici malo preveč — ne rečem: zane-marjal — pač pa premalo upošteval, češ, narodnostni boj med narodi se bo kmalu ugnal in polegel, zdaj je socialno vprašanje bolj nujno. A zadnji dogodki v državnem zboru so ga poučili, da ta boj ni še potihnil, da sedaj besni hujše, nego je kdaj prej in da to gotovo ni še vrhunec.

»Slovenski Narod« pa je zmerom bobnal ob svoj narodni boben ter duhovnike zmerjal z nemškutarji, brezdomovinci itd. par desetletij. Zadnja leta pa se je obrnilo. Stranka, katera govori po »Slov. Narodu«, se je združila s kranjskimi Nemci v deželnem zboru, in s tem mnogo škoduje narodnemu razvoju. Pokazalo se je in kaže se vedno jasneje, da njemu ni toliko za zmago narodnosti slovenske nego za zmago liberalizma.

In ti dve stranki se skušata zdaj zblížati, skupno, složno delovati v blagor Slovencev! »Slovenec« vso akcijo kar najbolj pospešuje, »Narod« pa je bil sprva v zadregi in ni vedel, kaj bi rekel. Jel je skomolcevati, brez dvoma zato, ker je »Slovenec« prvi utrgal oljko in jo podal njemu v znak miru, ter ga je v tem prehitel.

To pomisljevanje »Narodovo« se je razvilo že v očitno in hudo nasprotovanje. Sedaj je na Kranjskem — vojska v miru, ali pa mir v vojski! »Narodu« se je koketovanje z nemško družico v deželnem zboru tako priljubilo, da se kar ne more več od nje ločiti. Zato bi ne rekli dvakrat, da je med njima že sklenjena poroka, seveda tajna; poročal pa je visok gospod, tako visok, da »Narodova« stranka v prahu leži pred njim, če prav semtertje malo skomizgne. Da jo le obsevajo žarki solnca!

»Narod« sam si raj upal oporekati spravi, toliko strahu ima vešdar-le še pred slovenskim občinstvom. Zato prinaša vse glasove svojih pristašev zoper spravo z neumnim

prvikrat v krčmo, in da bi si utolažil obup, pije tako dolgo, dokler je bilo kaj denarja v žepu.

Nenavajen pitja, se zelo upijani, in ves pijan prebije noč po cestnih jarkih. Ko se drugo jutro strezne, ustraši se samega sebe. Obleka je bila vsa blatna, uničena, srebrna verižica strgana in ura potrena. Otožen tava okoli, glava ga boli, in sram ga je iti k mojstru na dom. Neznanski obup se ga loti, zraven ga mučita žeja in glad, in temu se da opomoči v krčmi. Pri nekem znanecu si izposodi denarja, da bi si malo ohladil hudo žejo, ali ta se ne da tako hitro utolažiti, in spet prepije celi dan v krčmi. Tu ga ničvredni trški postapači spoznajo, da bi bil dober za njih tovariša, samo treba ga je malo izučiti. Porabijo torej to priliko in ga dobé med se. In od tedaj je bil zgubljen! —

Par let potem je stal zimskega dne na trških ulicah raztrgan kovaški pomočnik; na prvi pogled se mu je že videlo, da je popolno razuzdan človek in pijanec. Bil je Jože. Ponujal je mimoidočim na pol potreno žepno uro. Ko jo nekdo kupi za pet desetice, se Jože odurno nasmeje, rekoč: »Ta ura me je prva napeljala do zapravljivosti, naj se še tudi enkrat za njo napijem!«

Nato gre v neko žganjarijo, in pije tako dolgo, da ne more več na nogah stati. Dva

komaj spoznala sled te zgradbe. Cerkvice na hribečku sv. Tomaža ni bilo sicer več videti, pa očetje so ohranili njen spomin pri svojih sinovih od roda do roda. Žalostno so gledali na prostor, kjer se je nekaj sv. Tomaž častil, kjer je pa žalostna tihota bila zdaj.

Zato sklenejo verni kmetje na tem zgodovinsko znamenitem, pa tudi zaradi lepe lege prikupljivem kraju postaviti novo kapelico (leta 1890.) Pod vodstvom sedanjega župnika A. Voduseka, ki se je toliko spretnega stavbenega vodjo pokazal pri zgradbi nove, velike cerkve župnijske, se je dovršila tudi leta 1894. nova cerkev sv. Tomaža.

V kratkem bo pa dobila nov stolp in novo zvonjenje. Zvonove je je vllil c. kr. zvonar Alb. Samasa v Ljubljani koncem leta 1897. To priča tudi napis večjega, 301 kg težkega zvona:

SVet ToMaž, Jakob, JerneJ, prosite za nas!
VeLi Vaš Verno VDani GobeC Vsaki Čas.

Srednji zvon je posvečen sv. Družini in tehta 166 kg; mali zvon ima ime sv. Urbana in je težek 90 kg.

Veliki zvon je kupil gospodar J. Gobec za 462 gld. 51 kr., srednji stane 258 gld. 66 kr., mali 143 gld. 90 kr. Bog povrni vsem, ki so kaj storili na čast sv. Tomaža!

Vse tri zvone so posvetili dne 27. dec. 1897 takrat že imenovani nadškof goriški